ELEANOR SHARPSTON
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2006. május 4. [1]

1. Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv [2] (a továbbiakban: szerzői jogi irányelv vagy irányelv) 4. cikkének (1) bekezdése szerint a tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik nyilvános terjesztésének engedélyezésére, illetve ennek megtiltására.

2. A 4. cikk (2) bekezdése szerint ez a jog nem merül ki a Közösségen belül, kivéve, ha az első eladást a Közösségen belül a jogosult vagy az ő hozzájárulásával más végezte.

3. A jog kimerülése azt eredményezi, hogy a jogosult nem hivatkozhat erre a jogra annak érdekében, hogy a további terjesztést megakadályozza.

1 – Eredeti nyelv: angol.

2 – HL 2001. L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.

4. Az Østre Landsret (keleti regionális bíróság) (Dánia) előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdése arra irányul, hogy a 4. cikk (2) bekezdése megakadályozza-e a tagállamokat abban, hogy saját jogukban megtartsák a nemzetközi jogkimerülés elvét (vagyis azt a szabályt, miszerint a jog az első eladással kimerül, függetlenül attól, hol történt az eladás), és ha igen, úgy érvényese a 4. cikk (2) bekezdése.

A szerzői jogi irányelv

5. A szerzői jogi irányelv az EK 47. cikk (2) bekezdése, az EK 55. cikk és az EK 95. cikk alapján került elfogadásra.

6. A 47. cikk (2) bekezdése felhatalmazza a Tanácsot, hogy irányelveket bocsásson ki az önálló vállalkozói tevékenység megkezdésére és folytatására vonatkozó tagállami rendelkezések összehangolására. Az 55. cikk a 45–48. cikk rendelkezéseit rendeli alkalmazni a szolgáltatások területére. A 95. cikk felhatal-

mazza a Tanácsot arra, hogy elfogadja azokat a tagállami intézkedéseket, amelyek tárgya a belső piac megteremtése és működése.

7. Az irányelv a következő preambulumbekezdéseket tartalmazza:

„(1) A Szerződés rendelkezik a belső piac létrehozásáról és a belső piaci verseny torzulását akadályozó rendszer bevezetéséről. E célok elérését elősegíti a tagállamok szerzői jogi és szomszédos jogi szabályainak összehangolása.

[...]

(3) A javasolt harmonizáció elősegíti a négy belső piaci szabadság megvalósítását, valamint összefügg az alapvető jogelvek – különösen a szellemi tulajdont is magában foglaló tulajdon, a véleménynyilvánítás szabadsága, valamint a közérdek – tiszteletben tartásával.

(4) A szerzői jog és a szomszédos jogok szabályozási kereteinek harmonizálása a jogbiztonság növekedése, illetve a szellemi tulajdon magas szintű védelme révén jelentős erőforrásokat mozgósít az alkotó és újító tevékenységek [...] fejlesztésére [...].

[...]

(7) [...] [a] szerzői jog és szomszédos jogok védelmének közösségi jogi kereteit módosítani kell, illetve ki kell egészíteni a belső piac zavartalan működéséhez szükséges mértékben. Ennek érdekében egymáshoz kell igazítani azokat a szerzői jogi és szomszédos jogi nemzeti rendelkezéseket, amelyek tagállamonként jelentős eltéréseket mutatnak, vagy amelyek a belső piac zavartalan működését akadályozó [...] jogbizonytalanságot eredményeznek [...].

(9) A szerzői jog és szomszédos jogok harmonizációjának a magas szintű védelemből kell kiindulnia, tekintve, hogy ezek a jogok elengedhetetlenek a szellemi alkotáshoz. Az általuk nyújtott védelem hozzájárul az alkotó tevékenység fenntartásához és fejlődéséhez a

szerzők, az előadóművészek, az előállítók és a fogyasztók, valamint a kultúra, az ipar és a nagyközönség érdekében. A szellemi tulajdon ennek megfelelően a tulajdon részeként nyert elismerést.

(10) Ahhoz, hogy a szerzők és előadóművészek a jövőben is alkotó és művészi tevékenységet folytathassanak, műveik felhasználásáért megfelelő díjazásban kell, hogy részesüljenek ugyanúgy, mint a producerek, annak érdekében, hogy a művek pénzügyi hátterét biztosítani tudják. Az olyan termékek előállítása, mint a hangfelvételek, a filmek vagy a multimédia-termékek, illetve az olyan szolgáltatások nyújtása, mint a lehívásra történő hozzáférhetővé tétel, jelentős befektetést igényelnek. A megfelelő díjazás biztosításához, illetve a befektetés kielégítő mértékű megtérüléséhez a szellemi tulajdonjogok megfelelő szintű védelme szükséges.

(11) A szerzői jog és szomszédos jogok szigorú és hatékony védelme az egyik legfontosabb eszköze annak, hogy Európában a kulturális alkotótevékenység hozzájusson a szükséges forrásokhoz, illetve a szerzők és előadók megőrizhessék függetlenségüket és méltóságukat.

(12) A szerzői jogilag védett művek és egyéb teljesítmények megfelelő védelme kulturális szempontból is jelentős kérdés.

A Szerződés 151. cikke a Közösség számára előírja, hogy tevékenysége során a kulturális szempontokat is figyelembe vegye.

[...]

(14) Ennek az irányelvnek az is célja, hogy ösztönözze a tanulást és a kultúrát a művek és más teljesítmények védelme által; ezzel párhuzamosan rendelkezni kell az oktatás és nevelés terén a közérdeket szolgáló kivételekről és korlátozásokról.

[...]

(28) Az ebben az irányelvben biztosított szerzői jogi védelem magában foglalja az anyagi hordozón rögzített művek terjesztésének ellenőrzésére vonatkozó kizárólagos jogot. Az eredeti műnek, illetve többszörözött példányának a jogosult vagy annak hozzájárulásával más által megvalósított első Közösségen belüli eladása kimeríti az adott műpéldány Közösségen belüli újraeladásának ellenőrzésére irányuló jogot. E jog nem merül ki az eredeti műnek vagy többszörözött példányának a jogosult, illetve annak hozzájárulásával más által a Közösségen kívül megvalósított eladása esetén. [...]"

8. Az 1. cikk (1) bekezdése szerint az irányelv „tárgya a szerzői jog és a szomszédos jogok védelme a belső piac keretében, különös tekintettel az információs társadalomra".[3]

A nemzeti szabályozás

9. A 4. cikk „A terjesztési jog" címet viseli. A következőképpen rendelkezik:

10. Mielőtt Dánia átültette a szerzői jogi irányelvet, az Ophavsretlov (szerzői jogi törvény) a nemzetközi jogkimerülés szabályát írta elő a következőket megállapítva: „Ha a mű többszörözött példányát a jogosult hozzájárulásával más részére eladják, vagy más módon átruházzák, a többszörözött példány tovább terjeszthető."[4]

„(1) A tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik eredeti vagy többszörözött példányai adásvétellel vagy más módon megvalósuló nyilvános terjesztésének engedélyezésére, illetve ennek megtiltására.

11. Az Ophavsretlovot 2002-ben módosították a szerzői jogi irányelv átültetése érdekében.[5] Ez úgy történt, hogy a „más részére" fordulat után a szöveget kiegészítették az „Európai Gazdasági Térség" szavakkal.

(2) A terjesztési jog nem merül ki a Közösségen belül a mű eredeti vagy többszörözött példánya tekintetében, kivéve, ha annak első eladását vagy tulajdonjogának más módon való első átruházását a Közösségen belül a jogosult vagy az ő hozzájárulásával más végezte."

12. Általános az egyetértés abban, hogy ez a módosítás azt eredményezi, hogy a nemzetközi jogkimerülés elvét felváltja az Európai Gazdasági Térségen (EGT) belüli jogkimerülés elve. A következőkben a „regionális jogkimerülés" kifejezést használom az

3 – A közösségi jog kontextusában a szerzői jog („droit d'auteur") a szerzők, zeneszerzők, művészek stb. kizárólagos jogait foglalja magában, míg a szomszédos jogok („droit voisins") az előadók (zenészek, színművészek stb.) és vállalkozások (kiadók, filmproducerek) megfelelő jogait ölelik fel.

4 – 19. §.

5 – A 2002. december 17-i 1051. sz. törvénnyel.

EGT-n vagy az EU-n belüli jogkimerülés jelölésére.[6]

14. 2003-ban a felperes keresetet indított az Østre Landsret előtt a kulturális minisztériummal szemben, arra hivatkozva, hogy az Ophavsretslov módosítása nem alkalmazandó az EGT-n kívüli országokban jogszerűen árusított DVD-lemezek behozatalára és eladására.

Az alapügyek és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

15. Az Østre Landsret felfüggesztette az eljárást, és a következő kérdéseket terjesztette elő előzetes döntéshozatalra:

13. A felperes, egy korlátolt felelősségű társaság, 2002-ig filmművészeti alkotásokat árult három dániai üzletben. Az eladott műveket többnyire közvetlenül más – EU-n belüli vagy EU-n kívüli – országból importálta. A felperes kínálatába elsősorban a mozirajongóknak szánt filmek széles választéka tartozott, köztük különleges kiadások (például eredeti amerikai változatok), speciális technikával rögzített kiadványok és Európában nem kapható alkotások.

„1) Érvénytelen-e az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikkének (2) bekezdése?

2) Akadályozza-e az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikkének (2) bekezdése a tagállamokat abban, hogy saját jogukban megtartsák a nemzetközi jogkimerülés elvét?"

6 – Mint a következőkben (38. és 39. pont) látható, a jogkimerülés Bíróság által kifejlesztett elve nem meglepő módon a Közösségen belüli eladással történő jogkimerülésre korlátozódott. Az Európai Gazdasági Térségről szóló, 1992. május 2-i megállapodás (HL 1994. L 1., 3. o.) kiterjesztette a szabályt a jogosult hozzájárulásával az EGT-n belül bárhol vásárolt árukra (lásd a szellemi alkotásokról szóló 28. jegyzőkönyv 2. cikkével összefüggésben értelmezett 6. 11. és 13. cikket) A 7–12. lábjegyzetben hivatkozott irányelvek közül a legtöbbet valamennyi EGT-országra (a tagállamok, valamint Izland, Liechtenstein és Norvégia) kiterjesztették, és a jogkimerülésre vonatkozó rendelkezéseiket az EGT-re kiterjedő értelemben módosították. A jelen ügy elemzése szempontjából az alapelvek ugyanúgy vonatkoznak az EU-n és az EGT-n belüli jogkimerülésre. Mivel nincsen jelentősége ennek a megkülönböztetésnek, a továbbiakban az indítványban felváltva használom a „közösségi jogkimerülés" és a „regionális jogkimerülés" fogalmakat.

16. A felperes, a lengyel kormány, a Tanács, a Parlament és a Bizottság írásbeli észrevételt terjesztett elő, és a lengyel kormány kivételével mindegyikük részt vett a tárgyaláson.

17. Jóllehet nem fogalmazódott meg kifejezetten, hogy az első kérdés csak abban az esetben merül fel, amennyiben a második kérdésre adott válasz igenlő, az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből ez kitűnik. A kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kér választ, hogy amennyiben a 4. cikk (2) bekezdése megakadályozza a tagállamokat abban, hogy saját jogukban megtartsák a nemzetközi jogkimerülés elvét, úgy érvénytelennek minősül-e. Amint arra a Bizottság rámutat, a második kérdést (akadályozza-e a 4. cikk (2) bekezdése a tagállamokat abban, hogy saját jogukban megtartsák a nemzetközi jogkimerülés elvét?) ésszerű az első kérdés megválaszolása előtt (érvénytelen-e a 4. cikk (2) bekezdése?) megválaszolni.

Hasonló jogok kimerülésére vonatkozó közösségi jogalkotás

18. A szerzői és a szomszédos jogokon kívüli más szellemi tulajdonjogokra vonatkozóan számos jogi norma rendelkezik az adott jog kimerüléséről.

19. A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv [7] 9. cikkének (2) bekezdése hasonlóan fogalmaz, mint a szerzői jogi irányelv 4. cikkének (2) bekezdése. Eszerint a 9. cikk (1) bekezdésében az előadóművészeknek, a hangfelvétel-előállítóknak, a filmek előállítóinak és műsorsugárzó szervezeteknek biztosított kizárólagos terjesztési jog „a Közösségen belül foglalt védelem alatt álló teljesítmények [előadásaik rögzítése, hangfelvételeik, filmjeik eredeti és többszörözött példányai, illetve műsoraik rögzítése] tekintetében csak a jogosult által vagy az ő hozzájárulásával más által végzett Közösségen belüli első eladás által merül ki".

20. Más rendelkezések pozitívabban és talán egyszerűbben fogalmaznak. Így az ún. „szoftver"-irányelv [8] 4. cikkének c) pontja szerint „a program valamely példányának a jogosult által vagy az ő hozzájárulásával a Közösségen belül történő első eladása kimeríti az adott példány Közösségen belüli terjesztésére vonatkozó jogot". Hasonlóképpen rendelkezik az ún. „adatbázis"-irányelv [9] 5. cikkének c) pontja, amely szerint „az adatbázis valamely példányának a jogosult által vagy az ő hozzájárulásával a Közösségen belül történő első eladása kimeríti az adott példány Közösségen belüli viszonteladásának ellenőrzésére vonatkozó jogot".

7 – A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló, 1992. november 19-i 92/100/EGK irányelv (HL L 346., 61. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 120. o.).

8 – A számítógépi programok jogi védelméről szóló, 1991. május 14-i 91/250/EGK irányelv (HL L 122., 42. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 114. o.)

9 – Az adatbázisok jogi védelméről szóló, 1996. március 11-i 96/9/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 77., 20. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 459. o.).

21. A „védjegy"-irányelv [10] 7. cikkének (1) bekezdése más megfogalmazással úgy rendelkezik, hogy a „védjegyoltalom alapján a jogosult nem tilthatja meg a védjegy használatát olyan árukkal kapcsolatban, amelyeket ő hozott forgalomba, vagy amelyeket kifejezett hozzájárulásával hoztak forgalomba a Közösségben".

22. Hasonló rendelkezések találhatók más megfogalmazásban a formatervezési minták területén [11] és a félvezető termékek topográfiájának oltalmával [12] kapcsolatban.

A második kérdés

23. A kérdést előterjesztő bíróság második kérdése arra irányul, hogy a szerzői jogi irányelv 4. cikkének (2) bekezdése akadályozza-e a tagállamokat abban, hogy saját jogukban megtartsák a nemzetközi jogkimerülés elvét.

24. A felperes és a lengyel kormány úgy véli, hogy a kérdésre nemmel kell válaszolni. A Bizottság ellentétes állásponton van. A Tanács és a Parlament nem nyilatkozott a második kérdéssel kapcsolatban.

25. Úgy vélem, hogy a kérdésre igennel kell felelni, vagyis a szerzői jogi irányelv 4. cikkének (2) bekezdése megakadályozza a tagállamokat abban, hogy saját jogukban megtartsák a nemzetközi jogkimerülés elvét.

26. Először is, a rendelkezés szövege elég világos. A 4. cikk (2) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy a terjesztési jog „nem merül ki a Közösségen belül [...], *kivéve,* ha annak első eladását [...] a Közösségen belül a jogosult vagy az ő hozzájárulásával más végezte". A 4. cikk (2) bekezdése kivételt fogalmaz meg a 4. cikk (1) bekezdésében foglalt azon szabály alól, amely szerint a tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak. Éppen ezért megszorítóan kell értelmezni. A (28) preambulumbekezdés [13] is egyértelműen fogalmaz e tekintetben.

27. Az indokolásban továbbá kifejezetten az olvasható, hogy ez a rendelkezés (amely az

10 – A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv (HL L 40., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o.).

11 – A formatervezési minták oltalmáról szóló, 1998. október 13-i 98/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 289., 28. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 21. kötet, 120. o.) 15. cikke.

12 – A félvezető termékek topográfiájának oltalmáról szóló, 1986. december 16-i tanácsi irányelv (HL 1987. L 24., 36. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 8. kötet, 231. o.) 5. cikkének (5) bekezdése.

13 – Lásd a 7. pontban.

irányelv első javaslatához [14] képest lényegében nem változott [15]), „kizárja azt a lehetőséget, hogy a tagállamok alkalmazzák a nemzetközi jogkimerülés szabályát". Szándékosan éltek tehát ezzel a megfogalmazással.

28. A Bíróság már határozott hasonló kérdésben a „védjegy"-irányelvvel kapcsolatban. [16] A Silhouette International Schmied ügyben [17] azt a kérdést tették fel a Bíróságnak, hogy ellentétesek-e a „védjegy"-irányelv 7. cikkének (1) bekezdésével az olyan nemzeti szabályok, amelyek szerint kimerülnek a védjegyhez fűződő jogok, ha a védjegyjogosult vagy az ő hozzájárulásával más az EGT-n kívül az adott védjeggyel jelölt árut hoz forgalomba. [18]

29. A Bíróság megállapította, hogy a 7. cikk szövege alapján a jogkimerülés csak akkor következik be, amikor az árukat az EGT-ben forgalomba hozták. [19] Ezzel szemben úgy érveltek, hogy a Bíróság EK 28. és EK 30. cikkre vonatkozó ítélkezési gyakorlatának [20] megfelelően a 7. cikk csak a Közösségen belüli jogkimerülés biztosítására kötelezi a tagállamokat. A 7. cikk eszerint nem szabályozza átfogóan a védjegyhez fűződő jogok kimerülésének a kérdését, hanem lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy az ebben a rendelkezésben kifejezetten szereplő szabályokon túl további jogkimerülési szabályokat fogadjanak el. [21] Az ilyen szabályok körébe így a nemzetközi jogkimerülés is beletartozhat.

30. A Bíróság elutasította ezt az érvet. Úgy határozott, hogy a szerzői jogoknak az EGT-n kívül forgalomba hozott áruk esetében biztosított kimerülését előíró nemzeti szabályok ellentétesek az EGT-megállapodással módosított irányelv 7. cikkének (1) bekezdésével.

31. Minthogy a szerzői jogi irányelv 4. cikkének (2) bekezdése adott esetben még egyértelműbb is, mint a szerzői jogi irányelv 7. cikkének (1) bekezdése, nem látom indokoltnak, miért kellene másképpen értelmezni a 4. cikk (2) bekezdését, mint ahogyan a Bíróság azt a Silhouette International Schmied ügyben tette.

32. Végül pedig ez az értelmezés felel meg a szerzői jogi irányelvben egységes az piacra vonatkozóan megállapított célkitűzéseknek.

14 – Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvről szóló javaslat, COM(97) 628 végleges (HL 1998. C 108., 6. o.).

15 – Az egyetlen változtatás az volt, hogy az „annak" szó helyébe „a mű" került.

16 – Hivatkozás a 10. lábjegyzetben.

17 – A C-355/96. sz. ügyben 1998. július 16-án hozott ítélet (EBHT 1998., I-4799. o.).

18 – Lásd a 6. lábjegyzetet a 7. cikk (1) bekezdésnek az egész EGT-re való kiterjesztésére vonatkozóan.

19 – 18. pont.

20 – Lásd a 38–40. pontot.

21 – Lásd a 21. pontot.

A továbbiakban ezt az előzetes döntéshozatalra előterjesztett, most tárgyalandó első kérdéssel összefüggésben fogom vizsgálni.

Az első kérdés

33. A kérdést előterjesztő bíróság első kérdése arra irányul, hogy érvénytelen-e a szerzői jogi irányelv 4. cikkének (2) bekezdése.

34. A felperes és a lengyel kormány úgy véli, hogy a kérdésre igennel kell válaszolni. A Bizottság, a Tanács és a Parlament ezzel ellentétes álláspontot van.

35. Egyetértek az intézményekkel abban, hogy a 4. cikk (2) bekezdése nem érvénytelen.

36. Mint azt fentebb említettem,[22] az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kér választ, hogy amennyiben a 4. cikk (2) bekezdése megakadályozza a tagállamokat abban, hogy saját jogukban megtartsák a nemzetközi jogkimerülés elvét, úgy érvénytelennek minősül-e. Ebből kiindulva közelítem meg a kérdést.

37. Célszerű néhány szót ejteni a szellemi tulajdonjogok közösségi kimerülésének elvéről.

38. A Deutsche Grammophon ügyben[23] a Bíróság a közösségi jogkimerülést egy szomszédos joggal kapcsolatban mondta ki,[24] a következők megállapításával:

„Ha a szerzői jog egyik szomszédos jogára azért hivatkoznak, hogy valamely tagállamban megakadályozzák egy terméknek a jogosult által vagy az ő hozzájárulásával valamely másik tagállam területén történő forgalmazását, csupán azért, mert ez a terjesztés nem valósult meg a nemzeti területen, az ilyen, a nemzeti piacok elszigetelődését legitimmé tévő tilalom a – nemzeti piacok egységes piaccá történő egyesítésére törekvő – Szerződés alapvető céljába ütközne.

22 - 17. pont.

23 - A 78/70. sz. ügyben 1971. június 8-án hozott ítélet (EBHT 1971., 487. o.).

24 - Lásd a 3. lábjegyzetet.

Ezt a célt nem lehetne elérni, ha a tagállamok eltérő jogrendszerei értelmében az állampolgáraiknak lehetősége volna a piac felosztására, valamint az önkényes megkülönböztetés vagy a tagállamok közötti kereskedelem rejtett korlátozásának megvalósítására.

Következésképpen ellentétes a közös piacon belül az áruk szabad mozgását biztosító rendelkezésekkel, ha egy hangfelvételgyártó, a valamely tagállam jogszabályaiból ráruházott, az oltalom alatt álló termékekre vonatkozó kizárólagos forgalmazási jogát azért gyakorolja, hogy megtiltsa ennek a tagállamnak a területén olyan termékek forgalmazását, amelyeket más tagállam területén saját maga helyezett forgalomba, vagy az ő hozzájárulásával helyeztek forgalomba, kizárólag azért, mert az ilyen terjesztés nem az első tagállam területén valósult meg." [25]

39. A Dansk Supermarked ügyben [26] a Bíróság a szűkebb értelemben vett szerzői jogokkal kapcsolatban megismételte ezt az elvet:

„[Az EK 28. és az EK 30. cikket] úgy kell értelmezni, hogy a tagállami bíróságok a szerzői jog vagy a védjegyjog alapján nem tilthatják meg az ilyen joggal védett terméknek ezen állam területén történő forgalomba hozatalát, ha a terméket valamely másik tagállam területén a jogosult által vagy annak hozzájárulásával már jogszerűen forgalomba hozták". [27]

40. Meg kell jegyezni, hogy 1974-ben a Bíróság hasonló közösségi jogkimerülési szabályokat dolgozott ki mind a védjegyekkel, [28] mind a szabadalmakkal [29] kapcsolatban.

41. A közösségi jogkimerülés szabályának alkalmazása azt eredményezi, hogy a Közösség – ahogy ennek lennie kell – egységes piacnak minősül. A felperes és a lengyel kormány ezért tévednek, amikor előadják, hogya regionális jogkimerülés elvének átültetése azt eredményezi, hogy a belső piac „elkülönülő területekre és piacokra oszlik", és a regionális jogkimerülés a piac felosztásához vezet, mivel a jogosultak dönthetnek arról, hogy bevezessék-e a terméket az adott nemzeti piacra. Épp ellenkezőleg: a közösségi jogkimerülés szabálya azt biztosítja, hogy ha a terméket a jogosult hozzájárulásával már forgalomba hozták valamely tagállam nemzeti piacán, akkor szabadon továbbértékesíthető az egységes EU-piac 25 nemzeti piacán.

25 – 12. és 13. pont.

26 – Az 58/80. sz. ügyben 1981. január 22-én hozott ítélet (EBHT 1981., 181. o.).

27 – 12. pont.

28 – A 16/74. sz., Centrafarm kontra Winthrop ügyben 1974. október 31-én hozott ítélet (EBHT 1974., 1183. o.).

29 – A 15/74. sz., Centrafarm kontra Sterling Drug ügyben 1974. október 31-én hozott ítélet (EBHT 1974., 1147. o.).

42. Ennek ismeretében veszem figyelembe a felperes és a lengyel kormány érvelését.

A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv

43. A felperes felvázolja a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 9. cikke (2) bekezdésének történetét, ennek szövege ugyanis lényegében megegyezik a szerzői jogi irányelv 4. cikke (2) bekezdésének szövegével. Előadja, hogy a Bizottság csak 1994-ben (tehát két évvel a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv elfogadása után), Geoffrey Hoon európai parlamenti képviselő írásbeli kérdésére válaszul mondta ki azt, hogy a terjesztési jogra vonatkozó rendelkezéseket a nemzetközi jogkimerülés tilalmaként érti. A felperes úgy véli, hogy a Bíróságnak a 9. cikk (2) bekezdésére vonatkozó ítélkezési gyakorlata abban az időszakban nem zárta ki a nemzetközi jogkimerülést; és így a nemzetközi jogkimerülés tilalmát nem jogszabály, hanem jogalkotáson kívüli tényező eredményezte.

44. Úgy tűnik, a felperes azzal érvel, hogy amikor a Bizottság előterjesztette a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelvre vonatkozó javaslatát,[30] nem akarta a 9. cikk (2) bekezdésével megtiltani a nemzetközi jogkimerülést.

45. Kétségkívül nem derül ki világosan a javaslathoz fűzött indokolásból,[31] hogy a Bizottság így értette ezt a rendelkezést, jóllehet emellett szól az a megállapítás, hogy „a közösségi jog alapján történő jogkimerülés csak a Közösségen belüli terjesztésre vonatkozik". Mindenesetre még ha bizonyos körülmények között hasznosak lehetnek is az indokolásban található megállapítások, a már elfogadott jogszabály joghatása nem függhet a Bizottságnak a javaslat valószínű hatására vonatkozó korábbi véleményétől. A Bíróság mondja ki a végső szót. A jogszabályok helyes értelmezéséről szóló határozat meghozatalakor a Bíróság különös figyelmet szentel az utolsóként elfogadott változat céljának, felépítésének és szövegének.

46. A jelen ügyben úgy tűnik számomra, hogy a felperes nem állít mást, minthogy a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 9. cikkének (2) bekezdése nem volt egyértelmű az elfogadásakor. Bár nem

30 – A bérleti jogról, a haszonkölcsönzési jogról és a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló szóló tanácsi irányelvre vonatkozó, 1991. január 24-i javaslat (HL 1991. C 53., 35. o.).

31 – COM(90) 586 végleges, a 7. cikk (2) bekezdéshez (a későbbi 9. cikk (2) bekezdéshez) fűzött kommentár.

kívánatos, aligha kivételes, sőt néha elkerülhetetlen jelenség, hogy egy közösségi jogszabály félreérthető. Éppen ilyen esetekben fordulnak a Bírósághoz az adott rendelkezés értelmezése végett.

47. Amennyiben a Bíróság már értelmezte a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 9. cikkének (2) bekezdését, úgy gondolom, hogy a Silhouette International Schmied ügy analógiájára ugyanarra a következtetésre kell jutni. Ez a rendelkezés azonban nem tárgya a jelen ügyben a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseknek.

A Silhouette International Schmied ügy

48. A felperes előadja, hogy a Bíróság tévesen állapította meg azt a Silhouette International Schmied ügyben, hogy a nemzetközi jogkimerülés akadálya lehet a belső piac működésének; épp ellenkezőleg: a belső piac működését az biztosítaná, ha eltörölnék a közösségi jogkimerülést, és helyette a nemzetközi jogkimerülést alkalmaznák.

49. Ez az álláspont akkor lenne helytálló, ha a nemzetközi jogkimerülés valamennyi tagállamra nézve kötelező lenne. Ez azonban nem merül fel. [32] Mint azt fentebb kifejtettem, [33] a kérdést előterjesztő bíróság kérdése arra irányul, hogy a 4. cikk (2) bekezdése megakadályozza-e a tagállamokat abban, hogy saját jogukban megtartsák a nemzetközi jogkimerülés elvét (lásd a fentebb tárgyalt második kérdést), és ha igen, úgy érvénytelennek minősül-e ez a rendelkezés. A Bíróság a Silhouette International Schmied ügyben kifejezetten foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a nemzetközi jogkimerülés választható lehetősége [34] akadályozná-e a belső piacot. Arra a megállapításra jutott, hogy az ilyen választási lehetőség kizárása „az egyetlen értelmezés, amely képes teljes körűen biztosítani a [„védjegy"-]irányelv céljának megvalósítását, nevezetesen a belső piac működésének védelmét. Abban az esetben, ha néhány tagállam előírhatná a nemzetközi jogkimerülést, míg mások csak a közösségi jogkimerülést, ez elkerülhetetlenül akadályozná az áruk szabad mozgását és a szolgáltatásnyújtás szabadságát." [35]

50. A felperes igyekszik csekély jelentőséget tulajdonítani a Silhouette International Schmied ügyben hozott ítéletnek, amikor arra hivatkozik, hogy a szerzői jogi irányelven kívüli más irányelveknek a 4. cikk (2) bekezdéshez hasonló szövegű rendelkezéseire vonatkozó bírósági ítélkezési gyakorlat irreleváns a jelen esetben.

32 – A Silhouette ügyben sem merült fel: lásd Jacobs főtanácsnok indítványának 31. pontját és az ítélet 19. pontját.

33 – 17. pont.

34 – Azaz a tagállamoknak az a választási lehetősége, hogy a közösségi jogalkotó által bevezetett (kötelező) közösségi jogkimerülés mellett megtartsák a nemzetközi jogkimerülést.

35 – 27. pont. Lásd még a főtanácsnoki indítvány 41. és 42. pontját.

51. Nem értek egyet. A Bíróság a közösségi jogkimerülés szabályát a szellemi tulajdon több fajtájára vonatkozóan, az EK 28. és az EK 30. cikk alkalmazásával fejlesztette ki. [36] A közösségi jogalkotás a szellemi tulajdon különböző fajtáival kapcsolatban számos, az EK 95. cikken alapuló jogharmonizációs irányelvben rendelkezett a közösségi jogkimerülésről. [37] A szellemi tulajdon minden fajtája tekintetében alapul szolgáló elv közvetlenül az áruk belső piaci szabad mozgásának követelményéből ered. Ahogyan a védjegyirányelv, úgy a szerzői jogi irányelv is az EK 95. cikken alapul. Jogharmonizációs irányelv, amelynek terjedelmes preambulumbekezdéseiből egyértelműen kitűnik, hogy fő célja „a piaci verseny torzulását akadályozó rendszer bevezetés[e]", amely „elősegíti a négy belső piaci szabadság megvalósítását" és „a belső piac zavartalan működés[ét]". [38] Nem látom indokoltnak, hogy ne tulajdonítsunk jelentőséget a Bíróság hasonló rendelkezésekre vonatkozó, hasonló összefüggésben született ítéleteinek.

52. Kétségkívül nincsen olyan közérdeken alapuló kényszerítő ok, amely indokolná azt, hogy a jogkimerülés valamennyi közösségi jogilag harmonizált szellemi tulajdonjog esetében azonos földrajzi területre terjedjen ki. Egyetértek azonban a Tanáccsal abban, hogy nehezen lehetne megindokolni azt, ha egy irodalmi vagy művészi alkotás szerzőjének terjesztési joga korlátozottabb lenne, mint egy adatbázis szerzőjéé. Ezenkívül az olyan kép- és hanghordozók, mint amilyenekről a jelen ügyben szó van, a szerzői és szomszédos jogon kívül gyakran védjegyjogi oltalomban is részesülnek. A szerző terjesztési joga nemzetközi kimerülésének biztosítása tehát nem járt volna a felperes által kívánt hatással, mivel a védjegyjogok jogosultja mindenképpen meg tudta volna akadályozni az olyan felvételek párhuzamos behozatalát, amelyeket nem ő, vagy nem az ő hozzájárulásával adtak el a Közösségben.

Az arányosság elve

53. A felperes, akit a lengyel kormány támogat, előadja, hogy amennyiben (és szerinte ez az eset áll fenn) a nemzetközi jogkimerülés elvének alkalmazása ugyanolyan hatással van a belső piacra, mint a közösségi jogkimerülés, és más szempontból kevésbé korlátozó, akkor az arányosság elve

36 – Lásd a 38–40. pontot.

37 – A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv (hivatkozás a 7. lábjegyzetben); a „szoftver"-irányelv irányelv (hivatkozás a 8. lábjegyzetben); az „adatbázis"-irányelv (hivatkozás a 9. lábjegyzetben); a „védjegy"-irányelv (hivatkozás a 10. lábjegyzetben); a formatervezési minták oltalmáról szóló 98/71 irányelv (hivatkozás a 11. lábjegyzetben); a félvezető termékek topográfiájának oltalmáról szóló 87/54 irányelv (hivatkozás a 12. lábjegyzetben).

38 – (1), (3) és (7) preambulumbekezdés (lásd a 7. pontban).

alapján a nemzetközi jogkimerülést kell alkalmazni a közösségi jogkimerülés helyett.

54. Az arányosság elvének gyakran van jelentősége akkor, ha a közösségi jogalkotással elfogadott átfogó politika keretében hozott konkrét intézkedések és döntések értékeléséről van szó. Nem lehet azonban annak megítélésénél alkalmazni, hogy jogszerű-e a közösségi jogalkotónak a kötelező nemzetközi jogkimerülés és a kötelező regionális jogkimerülés közötti alapvető politikai döntése. Az ilyen politikai szempontok értékelése nem a Bíróság feladata. [39]

55. Szintén az arányosság elvével összefüggésben hivatkozik a felperes arra, hogy a regionális jogkimerülés elve nem kapcsolódik a szerzői jogi kalózkodás elleni küzdelemhez, amely a szerzői jogi irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében foglalt legitim célkitűzés. A felperes szerint ezért a Bizottság visszaélt a hatáskörével.

56. Mint ahogy azonban a Tanács és a Bizottság is helytállóan előadja, nem a szerzői jogi kalózkodás volt a rendelkezés elfogadásának az elsődleges célja. Mindenesetre úgy tűnik számomra, hogy az a tény, hogy a kizárólagos terjesztési jog a kalózpéldányok esetében nem merül ki (mivel ezeket a példányokat nem a szerző hozzájárulásával hozták forgalomba), azt támasztja alá, hogy a 4. cikk valóban megfelelő eszköz a jogellenes terjesztés elleni küzdelemben.

57. Általánosabban szólva: úgy tűnik számomra, hogy az egész kereset lényegét valójában a felperesnek az a szilárd meggyőződése adja, hogy a közösségi jogalkotó téves politikai döntést hozott, amikor a regionális jogkimerülés mellett döntött, nem pedig a nemzetközi jogkimerülés mellett. Jóllehet teljességgel jogszerű, ha a felperes ezt az álláspontot képviseli, és megpróbálja ezt érvényesíteni, ám a Bíróság nem a megfelelő fórum ennek eléréséhez.

Verseny

58. A felperes és a lengyel kormány előadja, hogy a közösségi jogkimerülés elve sérti az Unión belüli erőteljesebb verseny elősegítésére irányuló alapvető közösségi célkitűzést. A közösségi jogkimerülés túlságosan is a jogosult érdekeinek kedvez, és szűkíti a fogyasztók választási lehetőségét.

39 – A Silhouette ügyben ismertetett főtanácsnoki indítvány 51. pontja. Meg kell jegyezni, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kérdése nem vonatkozik a kötelező nemzetközi jogkimerülés előírására.

59. Ez az érv is arra a kérdésre irányul, hogy jobb politikai döntés lett volna-e a nemzetközi jogkimerülést kötelezővé tenni, mint megtiltani. Az ilyen kérdésről nem lehet állást foglalni.[40] Amennyiben csupán a közösségi jogkimerülés elvét kívánja kétségbe vonni, véleményem szerint nem adható neki hely. Az abból eredő piaci szabálytalanságok kiküszöbölése, hogy bizonyos tagállamok alkalmazzák a nemzetközi jogkimerülést, míg egyesek nem, valójában fokozza a versenyt az egységes piacon. A közösségi jogkimerülés ezért erősíti az egységes piacon belüli versenyt: éppen ez a célja. Amennyiben a felperes a nemzetközi szintű verseny fokozására törekszik, csak egyetérteni tudok a Parlamenttel abban, hogy ez nem szerepel a közösségi célkitűzések között.

A véleménynyilvánítás szabadsága

60. A felperes előadja, hogy a közösségi jogkimerülés elve ellentétes az európai emberi jogi egyezmény 10. cikkében foglalt véleménynyilvánítás szabadságával, mivel a harmadik országból történő behozatal tilalmát eredményezi, és ezáltal akadályozza a polgárok információhoz jutását.

61. Ez a cikk azt mondja ki, hogy mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához, amely jog magában foglalja az információk, az eszmék megismerésének és közlésének szabadságát, országhatárokra tekintet nélkül, és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhasson. Az általános felfogás szerint a 10. cikk oltalma az eszmék filmekben történő közlésére is kiterjed.[41]

62. Az Európai Uniónak tiszteletben kell tartania az Egyezmény által biztosított alapvető jogokat.[42]

63. A nemzetközi jogkimerülés tilalma természetesen nem egyenértékű a harmadik országból származó import tilalmával. Viszont azt jelenti, hogy a bizonyos szerzői jog és szomszédos jogok révén oltalmazott és a Közösségen belül nem terjesztett árucikkekhez a Közösségben nem lehet hozzájutni,

40 – Érdemes megjegyezni, hogy ugyanezt az érvet sikertelenül hozták fel a Silhouette ügyben: lásd a főtanácsnoki indítvány 48–53. pontját.

41 – Az Emberi Jogok Európai Bírósága ezt az Otto-Preminger Institut kontra Austria (A 295-A [1994.]) ügyben fogadta el.

42 – Az Európai Unióról szóló Szerződés 6. cikkének (2) bekezdése, amely az ítélkezési gyakorlatban kikristályosodott elveket fogalmazza meg újra (lásd például a C-112/00. sz. Schmidberger-ügyben 2003. június 12-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-5659. o.] 71–73. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

vagy csak a Közösségen kívüli legalacsonyabb árnál magasabb áron.

64. Mivel az ilyen árucikk szerzője biztosítani tudja a Közösségen belüli hozzáférhetőséget azzal, hogy az árut valamelyik tagállamban piacra dobja, egyértelmű, hogy a közösségi jogkimerülés elve nem sérti a szerző eszmék közlésére vonatkozó szabadságát.

65. Másrészt a nemzetközi jogkimerülés tilalma elvben sértheti az eszmék közlésére vonatkozó jogot, mivel ha valaki a Közösségen belül ilyen cikket akar szerezni, ezt esetleg nem, vagy csak a Közösségen kívülinél magasabb áron tudja megtenni. Jóllehet az Emberi Jogok Bírósága kimondta, hogy „az információk megismerésére vonatkozó jog lényegében megtiltja a kormányoknak, hogy megakadályozzanak valakit olyan információk megismerésében, amelyeket mások *meg akarnak vagy akarhatnak osztani vele*". [43] A nemzetközi jogkimerülés tilalma nem jár együtt a jog ilyenfajta korlátozásával.

66. Még ha a Bíróság azt állapítaná is meg a jelen ügyben, hogy korlátozták a véleménynyilvánítás szabadságát, véleményem szerint a korlátozás indokolt volna. Az Egyezmény 10. cikkének (2) bekezdése szerint a véleménynyilvánítás szabadsága, mint „kötelezettségekkel és felelősséggel együttjáró szabadság[ok] gyakorlása, a törvényben meghatározott olyan alakszerűségeknek, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak vethető alá, amelyek szükséges intézkedéseknek minősülnek egy demokratikus társadalomban, [...] mások [...] védelme [...] céljából".

67. A Bíróság kimondta, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága korlátozható, amennyiben a korlátozás valóban megfelel a közérdeknek megfelelő célnak, és az általa elérni kívánt célhoz képest nem minősül aránytalan és elviselhetetlen, a jog lényegét sértő beavatkozásnak. A fennálló érdekeket az ügy valamennyi körülményére tekintettel kell mérlegelni annak megállapításához, hogy sikerült-e megőrizni az egyensúlyt. [44]

68. Egyértelműnek tűnik, hogy a fakultatív nemzetközi jogkimerülés helyett a kötelező közösségi jogkimerülés választása a fennálló érdekek megfelelő kiegyenlítését tükrözi. A szerzői jogok közösségi szabályozásában a jogosult érdekei és az áruk szabad mozgásához fűződő, előbbivel versengő érdek közötti egyensúly megteremtésére való törekvés tükröződik. A szerzői jogi irányelv kifejezetten törekszik ennek az egyensúlynak a meg-

43 – A Leander kontra Sweden ügyben hozott ítélet (A 116 [1987.]), 74. pontja, kiemelés tőlem.

44 – A Schmidberger-ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 42. lábjegyzetben) 80. és 81. pontja.

teremtésére: a preambulumbekezdések hangsúlyozzák mind a belső piac,[45] mind a szellemi tulajdon magas szintű védelmének[46] jelentőségét. A (3) preambulumbekezdés továbbá kiemeli, hogy a jogalkotás tudatában volt az ütköző érdekeknek, ugyanis azt állapítja meg, hogy a javasolt harmonizáció „összefügg az alapvető jogelvek – különösen a szellemi tulajdont is magában foglaló tulajdon, a véleménynyilvánítás szabadsága, valamint a közérdek – tiszteletben tartásával".

69. A Bíróság kimondta, hogy az Egyezmény 10. cikkének (2) bekezdése értelmében „a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlására vonatkozó különös korlátozások igazolhatóak a mások jogainak védelmére irányuló legitim céllal".[47]

70. A Bíróság azt is megállapította, hogy a nemzeti hatóságok mérlegelési jogköre, amelyet a véleménynyilvánítás szabadsága és a 10. cikk (2) bekezdésében említett célok mérlegelésekor alkalmaznak, aszerint változik, hogy milyen cél igazolja a véleménynyilvánítás szabadságára vonatkozó korlátozásokat, és a szóban forgó tevékenység jellegétől is függ. Ha a véleménynyilvánítás szabadsága nem eredményez közérdekű vitát,[48] és olyan összefüggésben merül fel, amikor a tagállamok bizonyos fokú mérlegelési jogkörrel rendelkeznek, az ellenőrzés csak a beavatkozás ésszerűségének és arányosságának vizsgálatára korlátozódik.[49]

71. Úgy tűnik számomra, hogy a jelen ügyben semmi nem utal arra, hogy a közösségi jogalkotó döntése ésszerűtlen vagy aránytalan volt, amikor a kötelező közösségi jogkimerülést választotta a fakultatív nemzetközi jogkimerülés helyett.

Egyenlő elbánás

72. A felperes azt állítja, hogy a közösségi jogkimerülés elve sérti az egyenlő elbánás elvét. Ennek szemléltetésére előadja, hogy

45 – Lásd különösen a 7. pontban ismertetett (1), (3) és (7) preambulumbekezdést.

46 – Lásd különösen a 7. pontban ismertetett (4), (9) és (10) preambulumbekezdést.

47 – A C-274/99. P. sz., Connolly kontra Bizottság ügyben 2001. március 6-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-1611. o.) 46. pontja. Ebben az összefüggésben meg kell jegyezni, hogy az Egyezményhez fűzött Első Jegyzőkönyv a szellemi tulajdont is magában foglaló tulajdonjog védelmét irányozza elő: Smith Kline és French Laboratories kontra Hollandia (66 DR 70., 79. o. [1990.]).

48 – A közérdekű vitában való részvétel értelmében lásd a VGT Verein gegen Tierfabriken kontra Svájc ügyben hozott ítéletet (*Reports of Judgments and Decisions*, 2001-VI., 69–70. pont), amelyben a Hertel kontra Svájc ügyben hozott ítéletre hivatkoztak, amelyben az Emberi Jogok Bírósága a következőket fejtette ki: „A mérlegelési jogkört azonban korlátozni kell, amikor nem magánszemélyek tisztán »üzleti« kijelentéseiről van szó, hanem a közérdeket érintő, például a közegészségügyről szóló vitában való részvételükről" (47. pont).

49 – A C-71/02. sz. Karner-ügyben 2004. március 25-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-3025. o.) 51. pontja, amely ismerteti az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatát (ideértve a VGT Verein gegen Tierfabriken ügyet [hivatkozás a 48. lábjegyzetben] is).

egy török filmelőállító ellenőrzést gyakorolhat a török kiadványoknak az EU-ban történő forgalmazása fölött, míg egy görög filmelőállító nem teheti meg ugyanezt. Ezzel szemben a görög engedélyes (például egy könyv esetében) hozzáférhet a teljes EU-piachoz, míg a török engedélyes nem.

73. Ezek a példák azonban egyfelől a harmadik országban letelepedett jogosultra vagy az engedélyesre, másfelől a Közösségben letelepedett jogosultra vagy engedélyesre vonatkoznak. A tényállások tehát nyilvánvalóan különböznek. Az egyenlő elbánás elve azt tiltja, hogy azonos tényállásokat eltérő módon, vagy eltérő tényállásokat azonos módon kezeljenek anélkül, hogy bármely objektív alapja lenne ennek a bánásmódnak. Mint ahogyan azt a Tanács, a Parlament és a Bizottság is előadta, az egyenlő elbánás elve mindenképpen tiltja, hogy ezeket a tényállásokat azonos módon kezeljék.

Jogi alap és harmadik országgal kötött megállapodások

74. A felperes előadja, hogy a szerzői jogi irányelvet nem megfelelő jogi alappal fogadták el, és a 4. cikk (2) bekezdése a harmadik országokkal kötött megállapodásokkal való lehetséges konfliktus veszélyét hordozza magában. Sajnos a felperes egyik előterjesztés tekintetében sem szolgál további érvekkel.[50]

75. A jogi alappal kapcsolatban egyetértek a Tanáccsal és a Bizottsággal abban, hogy az EK 47. cikk (2) bekezdése, az EK 55. és az EK 95. cikk[51] megengedi a jogalkotónak, hogy a nemzeti szerzői jogok harmonizálása révén megtegye a belső piac működéséhez szükséges intézkedéseket. Az irányelv és különösen a 4. cikk célja a belső piac megvalósítása (lásd elsősorban a (3) preambulumbekezdést[52]). A terjesztési jog kimerülésére vonatkozó, közösségi szinten egységes kritérium megállapítása kétségtelenül lehetővé teszi ennek a célnak az elérését, hiszen ennek hiányában két különböző rendszer létezne egymás mellett a piacon – pontosan ez a helyzet indította a Bíróságot annak megállapítására a Silhouette International Schmied ügyben,[53] hogy a védjegyekkel kapcsolatban hasonló harmonizáció alapítható az EK 95. cikkre. Semmi más nem utal az irányelvben arra, hogy más célra

50 – Jóllehet a tárgyaláson úgy nyilatkozott, hogy a jogi alap hiánya abból ered, hogy a közösségi jogkimerülés előírása korlátozza a versenyt. Ezzel az érvvel az 57. és 58. pontban foglalkoztam.

51 – Lásd a 6. pontot.

52 – Lásd a 7. pontot.

53 – Hivatkozás a 17. lábjegyzetben.

irányulna. Az a körülmény, hogy harmadik országbeli és közösségi vállalkozásokra egyaránt vonatkozik, nem érinti a jogi alapját.

76. Ami a harmadik országokkal kötött megállapodásokat illeti, ezzel kapcsolatban a felperes nem említett egyetlen olyan nemzetközi egyezményt vagy a Közösség által kötött kétoldalú megállapodást, amely kötelezi a Közösséget a nemzetközi jogkimerülés elfogadására. A felperes arra sem utalt, hogy a Tanácsnak az irányelv elfogadásakor figyelembe kellett volna vennie a harmadik országbeli szellemi tulajdonjogi jogosultak helyzetét. Az ilyen jogosultak bármely hátrányos megkülönböztetése miatt ezért nem tekinthető érvénytelennek az intézkedés. A belső piaci intézkedések szükségszerű velejárója, hogy érintik a harmadik országból származó importot. Mindazonáltal az EK 95. cikk megfelelő alapul szolgál számukra. [54]

Oktatás és kulturális örökség

77. Végül a felperes előadja, hogy a közösségi jogkimerülés elve sérti az oktatáshoz való jogot (az EK 153. cikk (1) bekezdése [55]), valamint a dán és európai kulturális örökséget (EK 151. cikk [56]).

78. Úgy tűnik, a felperes azon az álláspontón van, hogy sérült az oktatáshoz való jog, valamint a dán és európai kultúra kibontakozása amiatt, hogy a tagállami kereskedők nem importálhatnak árut a Közösségen kívülről, különösen az Egyesült Államokból. Az EK 153. cikk (1) bekezdésére tekintettel a Tanács, a Parlament és a Bizottság lényegében arra hivatkozik, hogy az irányelv oktatási célra is irányul (lásd a (14) preambulumbekezdést) azáltal, hogy az 5. cikk (3) bekezdésének a) pontjában „kizárólag oktatási szemléltetés vagy tudományos kutatás céljából" kivételt enged a szerzői jog alól. A Tanács kulturális szempontokat is figyelembe vett, ahogyan ez a (9), (11) és (12) preambulumbekezdésből is kitűnik. A Bizottság hozzáfűzi, hogy nem érti, hogyan sérthetné a 4. cikk a hivatkozott jogokat. Én sem.

54 – Lásd még a Silhouette ügyben ismertetett főtanácsnoki indítvány 46. pontját, amely megmagyarázza, hogy a szerzői jogi irányelv 7. cikkének (1) bekezdése, amennyiben a nemzetközi jogkimerülés tilalmaként értelmezik, miért nem „szabályozza a tagállamok és harmadik országok közötti viszonyt", valamint lásd az ebben az ügyben hozott ítélet 28. és 29. pontját.

55 – „A fogyasztói érdekek érvényesülésének előmozdítása és a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosítása érdekében a Közösség hozzájárul a fogyasztók egészségének, biztonságának és gazdasági érdekeinek védelméhez, valamint a tájékoztatáshoz, oktatáshoz [...] való jogaik megerősítéséhez."

56 – „A Közösség hozzájárul a tagállamok kultúrájának virágzásához [...]".

Végkövetkeztetések

79. A fentiek alapján úgy vélem, hogy az Østre Landsret által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket a következőképpen kell megválaszolni:

(1) Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel kapcsolatban nem merült fel olyan tényező, amely kétségbe vonná az érvényességét.

(2) A 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikkének (2) bekezdése akadályozza a tagállamokat abban, hogy saját jogukban megtartsák a nemzetközi jogkimerülés elvét.